

Universbegreber

Begrebsark til at arbejde med universet, solsystemet og planeterne i undervisningen.

Begreb	Hvad er det?	På engelsk
Asteroide	Mindre objekter, der kredser om Solen, og som primært består af sten. De fleste befinder sig i asteroidebæltet mellem Mars og Jupiter.	Asteroid
Exoplanet	En planet, der kredser om en anden stjerne end Solen.	Exoplanet
Galakse	En galakse er en enorm samling af gas, støv og milliarder af stjerner og deres solsystemer, som alle holdes sammen af tyngdekraften. I midten af en galakse er der flest stjerner, og man mener, at der i midten af de fleste galakser er et sort hul.	Galaxy
Gaskæmpe	Også kaldet en gasplanet. En planet, der ikke har nogen fast overflade og består af gasser som hydrogen og helium. Jupiter, Saturn, Uranus og Neptun er gaskæmper.	Gas giant
Hvid dværg	En meget kompakt stjerne hvis masse kan sammenlignes med Solens og volumen med Jorden. Hvide dværge er på det sidste stadie af stjernens levetid.	White dwarf
Jorden	Vores egen planet, som er nr. 3 fra Solen. Jorden blev skabt for 4,5 milliarder år siden. Omkring 70 % af overfladen er dækket af vand, og den kaldes også Den Blå Planet.	Earth
Jupiter	Den største planet i vores solsystem og nr. 5 fra Solen. Jupiter er en gasplanet og har 79 måner.	Jupiter
Klippeplanet	Planeter, der mest består af sten og metal. Merkur, Venus, Jorden og Mars er klippeplaneter.	
Komet	Kometer kredser om Solen ligesom asteroider. Modsat asteroider består de af frossen gas og støv. Det opvarmes, når kometen nærmer sig solen og der dannes en 'hale'.	Comet
Lysår	En længdeenhed der bruges inden for astronomien. 1 lysår er den afstand lyset kan rejse på et år.	Light-year

Mars	Planeten er nr. 4 fra Solen i vores solsystem. Den har næsten samme størrelse som Jorden og overfladen minder om Jordens med bjerge, sletter og is ved polerne. Den har til gengæld næsten ingen atmosfære, og den er helt rød.	Mars
Merkur	Den planet i vores solsystem, der er tættest på Solen. Den er derfor meget varm, men temperaturen kan alligevel skifte mellem -183 °C og 427 °C, fordi der ikke er en atmosfære.	Mercury
Meteor	Materiale fra rummet, som kommer ind i Jordens atmosfære og brænder op. De kan ses som stjerneskud. Nogle gange rammer de også Jorden, og de største kan danne et krater. Så kaldes det en meteorit.	Meteor
Mælkevejen	Er den galakse Jorden befinder sig i. Den kan ses som et svagt lysende bånd på nattehimmelen. Man mener, at der er over 200 milliarder stjerner. Det vil tage omkring 100.000 lysår at rejse fra en ene ende til den anden.	The Milkyway
Måne	Måner kan se ud på mange forskellige måder, men fælles for dem er, at de kredser om planeter ligesom planeter kredser om Solen. Der er mere end 200 måner i vores solsystem. De fleste kredser om de større planeter som Saturn og Jupiter.	Moon
Månen	Den måne, som kredser om Jorden. Den menes at være skabt ikke lang tid efter Jorden ved et sammenstød mellem Jorden og en anden planet. Månen kan ses tydeligt fra Jorden, og den påvirker bl.a. tidevandet pga. sin tiltrækningskraft.	The Moon
Neptun	Planeten er nr. 8 fra Solen og dermed den, der er længst væk. Den er meget blå, og farven skyldes methan i atmosfæren. Det tager 164 år, 323 dage, 21 timer og 41 minutter for Neptun at komme rundt om Solen. Et år på Neptun varer altså kun 41 minutter.	Neptune
Planet	Planeter er runde himmellegemer, som kredser om en stjerne. Der er dog også 'forældreløse' planeter, som ikke kredser om nogen stjerne.	Planet
Rød kæmpe	En stjerne, der lyser meget kraftigt. De har en størrelse, som er ti til hundrede gange større end Solen.	Red giant
Saturn	Den næststørste planet i solsystemet og nr. 6 fra Solen. Saturn kendes især på sine ringe, der består af små sten- og ispartikler.	Saturn
Solen	Den stjerne, der er centrum i vores solsystem og den, som Jorden kredser om. Solen er meget stor – diameteren er 109 gange så stor som jordens. Den udgør 99,8 % af den samlede masse i vores solsystem. Det er den, der giver lys og varme til Jorden og giver dermed liv til alle organismer. Solens temperatur på overfladen er 5.507 °C og kernen omkring 15 mio. °C.	The Sun
Solsystem	Et system, hvor planeter kredser om en stjerne og bliver holdt sammen pga. tyngdekraften. I vores solsystem er Solen centrum.	Solar system

Sort hul	Et sort hul er et område med så enorm tyngdekraft, at intet, ikke engang lys, kan undslippe det. Det har en meget stor masse, som er samlet på meget lidt plads. Hvis Jorden blev presset lige så meget sammen, ville den fylde det samme som en sukkerknald. Man mener, der er et stort sort hul i centrum af Mælkevejen, som har en masse på 4.000.000 gange vores sol.	Black hole
Stjerne	Stjerner er kæmpestore kugler af gas, og i deres varme indre foregår kernereaktioner, hvor atomkerner smelter sammen og frigiver energi. Det er den energi, som er kilde til deres lys og varme. Solen er en stjerne.	Star
Stjernehop	En stor samling af stjerner i galakser. Alle stjernerne i en stjernehop er skabt på samme tid.	Star cluster
Stjernetåge	En lysende sky eller tåge af gas og støv. Dannes nogle gange efter en supernova.	Nebula
Supernova	Noget der sker, når en stor og tung stjerne dør. Den har brugt alt sit brændstof og eksploderer. Det støv og gas, der var i stjernen, bliver spredt ud i universet og kan skabe nye planeter.	Supernova
Venus	Nr. 2 fra solen, og på nattehimmelen er Venus det mest lysstærke objekt efter månen. Den kaldes Jordens søsterplanet, fordi Jorden og Venus har ca. samme størrelse og masse.	Venus